
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

התערבות קבוצתית: סוגיות ואתגרים - 3176

תאריך עדכון אחרון 19-11-2013

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: עבודה סוציאלית

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 2

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): מרים שיף

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: miriam.schiff@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: יום ב' 12:00-13:00 ימי ד' לפי קביעה מראש

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

קורס זה יעסוק בהתערבות קבוצתית על רבדיה השונים- מניעה, תמיכה, טיפול, הדרכה על פי שילוב בין גישות תיאורטיות כמו הגישה האקזיסטנציאלית-הומניסטית המיוצגת על ידי יאלום, גישות פסיכו דינמיות (ביון), קוגניטיביות-התנהגותית (Kazdin Greig Beck), ונרטיבית (Laube ואח'). בנוסף, הקורס יתייחס לטיפול באוכלוסיות שונות או בסוגיות שונות כמו: אוכלוסיית מכורים, נשים נפגעות אלימות, חשיפה לפוסט טראומה ושכול. חלקו הראשון של הקורס יתייחס לתיאוריות כלליות המנחות את ההסתכלות על הנחייה/טיפול קבוצתי; חלקו השני יתייחס לסוגיות המעסיקות את המנחה מעבר לגישה או לסוג קבוצה מסויים (למשל, תוכן מול תהליך). חלקו השלישי יתייחס למודלים של הנחיית קבוצות באוכלוסיות/סוגיות שונות וחלקו הרביעי יתייחס לסוגיות הערכה של העבודה הקבוצתית. הלמידה תשלב בין למידה תיאורטית ללמידה חוויתית כמשתתף בקבוצה.

מטרות הקורס:

להבין בסיסים תיאורטיים להתערבות קבוצתית, לדון בסוגיות חוצות מודלים תיאורטיים כאלה או אחרים, להתייחס לשיטות התערבות שפותחו סביב אוכלוסיות ספציפיות או סוגיות ספציפיות, לדון באופן ביקורתי ביתרונות המודלים השונים להתערבות קבוצתית ולהעריך את התהליך ותוצאות ההתערבות הקבוצתית

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. להגדיר שיטות בהנחיית קבוצה על פי המודלים התיאורטיים שיילמדו בקורס
2. לזהות סוגיות מרכזיות בהנחיית קבוצה: השתתפות מרצון או מכפייה, שלבים בהתפתחות קבוצה, תוכן מול תהליך, קונפליקט זהויות של המנחה, תפקידים בקבוצה, נשירה מהקבוצה
3. להגדיר עקרונות הנחיית קבוצות על פי האוכלוסייה בה ממוקדות (למשל, אוכלוסיית מכורים) או הבעיה/סוגייה ספציפית בה הקבוצה ממוקדת (למשל טראומה).
4. לבקר מודלים שונים בהנחיית קבוצה
5. להעריך תהליך ותוצרים של הנחיית קבוצה

דרישות נוכחות (%) :

100

שיטת ההוראה בקורס: הרצאה

דיון

למידה חוויתית בכיתה ודרך הבלוג

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. גישות תיאורטיות העומדות בבסיס הנחיית קבוצות: הגישה האקזיסטנציאלית-הומניסטית המיוצגת על ידי יאלום, גישות פסיכו-דינמיות (ביון), קוגניטיביות-התנהגותית (Kazdin Greig Beck), ונרטיבית (

Laube ואח).

2. סוגיות מרכזיות בהנחיית קבוצה מעבר לתיאוריה או למודל מסויים: השתתפות מרצון או מכפיה וסוגיות מוטיבציה להשתתף בקבוצה, שלבים בהתפתחות קבוצה, תוכן מול תהליך, תפקידים בקבוצה, נשירה מקבוצה.
3. מודלים של עבודה קבוצתית באוכלוסיות שונות כמו: מתגברים- קבוצות פסיכו-חינוכיות, עבודה קבוצתית על התנהגויות סיכון, עבודה עם נשים נפגעות אלימות, עבודה עם מכורים, עבודה עם אוכלוסיות שחוו פוסט טראומה, עבודה קבוצתית בנושא שכול.
4. דרכי הערכה של תהליכי הנחייה ותוצאות העבודה הקבוצתית.

חומר חובה לקריאה:

הרשימה תעודכן לקראת תחילת הקורס

א. השתתפות מרצון או מכפיה

- Miller, N. S., & Flaherty, J. A. (2000). Effectiveness of coerced addiction treatment (alternative consequences) - A review of the clinical research. *Journal of Substance Abuse Treatment*, 18(1), 9-16.
- Yalom, I. D. (1980). *Existential psychotherapy*. (pp. 218-230). New York: Basic Books.

ב. קונפליקט זהויות של המנחה

- Nuttman-Shwartz, O., & Weinberg, H. (2002). *Group therapy in Israel*. *Group*, 26(1), 5-15.

ג. למה קבוצה ולא עבודה פרטנית בלבד?

- וויטקר, ד.ס. (1985). מאפייני הקבוצה כמדיום לעזרה (סיכום מורחב). בתוך: נ. רוזנוסר ול. נתן (עורכים; 1997). הנחיית קבוצות: מקראה. 47-31. ירושלים: מרכז ציפורי.
- וויטקר, ד.ס. (1985). החלטות ומשימות הכרחיות כאשר מתכננים קבוצה ומנחים אותה. בתוך: נ. רוזנוסר ול. נתן (עורכים; 1997). הנחיית קבוצות: מקראה. 337-313. ירושלים: מרכז ציפורי.
- יאלום, א. עם לשץ, מ. (2006). למידה בין-אישית. טיפול קבוצתי: תיאוריה ומעשה. (עמ' 39-52; 66-60). כנרת ומגנס: האוניברסיטה העברית, ירושלים.
- סקוט, ס.פ. (2005). מבוא לתרפיה קבוצתית: מדריך מעשי. (עמ' 61-53; למה תרפיה קבוצתית?). קרית ביאליק: אח.

ד. מודלים תיאורטיים בבסיס קורס זה

- סקוט, ס.פ. (2005). מבוא לתרפיה קבוצתית: מדריך מעשי. (עמ' 70-66, 95-88: אופנויות). קרית ביאליק: אח.
- ריואך, נ.ג. (1970). עבודתו של ווילפרד בין על קבוצות. בתוך: נ. רוזנוסר ול. נתן (עורכים; 1997). הנחיית קבוצות: מקראה. 114-101. ירושלים: מרכז ציפורי.

- Hogg, M. A. (2005). The social identity perspective. In S. A. Wheelan (Ed.), *The handbook of group research and practice* (pp. 133-157). Thousand Oaks: Sage.
- Ruttledge, R. A., & Petrides, K. V. (2012). *A cognitive behavioural group approach*

for adolescents with disruptive behaviour in schools. *School Psychology International*, 33(2), 223-239.

Yalom, I. D. (1980). *Existential psychotherapy*. (pp. 42-49; 218-230; 355-364; 419-426). New York: Basic Books.

ה. תוכן מול תהליך

ביון, ו.ר. (1992). התנסויות בקבוצות (עמ' 111-128). תל-אביב: דביר. תרגום: כפרי י. יאלום, א. עם לשץ, מ. (2006). המטפל: לעבוד עם הכאן ועכשיו. טיפול קבוצתי: תיאוריה ומעשה. (עמ' 154-164). כנרת ומגנס: האוניברסיטה העברית, ירושלים.

סקוט, ר.ג., וסטון, ו.ג. (2001). דינמיקות קבוצתיות והתפתחות קבוצות. פסיכותרפיה קבוצתית: גישה פסיכו דינמית. (עמ' 46-64). קרית ביאליק: אח.

פרל, ג. ופלד, ע. (2007). פיתוח מודל מובנה לעבודה קבוצתית רגישה לתהליכים בקבוצה. חברה ורווחה, כ"ז, 621-624.

Kivlighan, D. M., & Holmes, S. E. (2004). The importance of therapeutic factors: A typology of therapeutic factors studies. In J. L. DeLucia-Waack, D. A. Gerrity, C. R. Kalodner & M. T. Riva (Eds.), *Handbook of group counseling and psychotherapy* (pp. 23-36). Thousand Oaks: Sage.

Ridgeway, C. L. (2007). Gender as a group process: Implications for the persistence of inequality. In S. R. Thye & E. Lawler (Eds.), *Social Psychology of Gender (Advances in Group Processes)* (Vol. 24, pp. 311-333). Bingley, United Kingdom: Emerald Group Publishing Limited.

Tindale, R. S., Dykema-Engblade, A., & Wittkowski, E. (2005). Conflict within and between groups. In S. A. Wheelan (Ed.), *The handbook of group research and practice* (pp. 313-328). Thousand Oaks: Sage.

ו. תפקידי המנחה באופן כללי ועל פי מודלים תיאורטיים וסוגי קבוצות.

יאלום, א. עם לשץ, מ. (2006). טכניקות של הפעלת כאן-ועכשיו. טיפול קבוצתי: תיאוריה ומעשה. (עמ' 169-182). כנרת ומגנס: האוניברסיטה העברית, ירושלים.

יאלום, א. עם לשץ, מ. (2006). המטפל: העברה ושקיפות. טיפול קבוצתי: תיאוריה ומעשה. (עמ' 209-213; 222-233). כנרת ומגנס: האוניברסיטה העברית, ירושלים.

סקוט, ר.ג., וסטון, ו.ג. (2001). מימד תפקיד המנחה. פסיכותרפיה קבוצתית: גישה פסיכו דינמית. (עמ' 175-192). קרית ביאליק: אח.

Andronico, M. P., & Horne, A. M. (2004). Counseling men in groups: The role of myths, therapeutic factors, leadership, and rituals. In J. L. Delucia-Waack, D. A. Gerrity, C. R. Kalodner & M. T. Riva (Eds.), *Handbook of group counseling and psychotherapy* (pp. 456-468). Thousand Oaks: Sage.

Brown, N. W. (2005). Psychoeducational groups. In S. A. Wheelan (Ed.), *The handbook of group research and practice* (pp. 511-529). Thousand Oaks: Sage.

Brown, L. S., & Bryan, T. C. (2007). Feminist therapy with people who self-inflict violence. *Journal of Clinical Psychology*, 63(11), 1121-1133.

Kees, N., & Leech, N. (2004). Practice trends in women's groups: An inclusive view. In J. L. Delucia-Waack, D. A. Gerrity, C. R. Kalodner, M. T. Riva & (Eds.), *Handbook of group counseling and psychotherapy* (pp. 445-455). Thousand Oaks: Sage.

Shechtman, Z. (2004). Group counseling and psychotherapy with children and adolescents: Current practice and research. In J. L. Delucia-Waack, D. A. Gerrity, C.

R. Kalodner & M. T. Riva (Eds.), *Handbook of group counseling and psychotherapy* (pp. 429-444). Thousand Oaks: Sage.

Williams, E. N., & Barber, A. S. (2004). Power and responsibility in therapy: Integrating feminism and multiculturalism. *Journal of Multicultural Counseling and Development*, 32, 390-401.

חומר לקריאה נוספת:
יעודכן בהמשך

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה	0 %
הרצאה	0 %
השתתפות	0 %
הגשת עבודה	90 %
הגשת תרגילים	0 %
הגשת דו"חות	0 %
פרויקט מחקר	0 %
בחנים	0 %
אחר	10 %

מידע נוסף / הערות:

כניסה אחת לפחות לבלוג של הקורס לצורך רפלקציה על תהליכים קבוצתיים תזכה את התלמיד ב 10% מציון הקורס (הציון הוא עבור הכניסה לקורס).